

Stap 1 van het Rijswijkse VO op weg naar het Keurmerk Veilig Rond en In School: een nulmeting

**STEINMETZ advies & opleiding
Dr. Carl H.D. Steinmetz**

**DSP-groep BV:
Drs. Paul van Soomeren
Drs. Nicole Smits
Drs. Sander Flight
Drs. Sjoerd Boersma
Drs. Willemijn Roorda**

9 april 2007

Inhoudsopgave

**Deel 1: Samenvatting werkgroep bijeenkomsten VRIS
Rijswijkse VO scholen**

**Deel 2: Samenvatting conclusies Schouwen locaties Rijswijkse
VO scholen**

**Deel 3: Feiten en meningen over incidenten en schoolklimaat:
leerlingen en personeel van de Rijswijkse scholen**

Deel 4: Verslagen klankbordgroepen VRIS

Deel 5: Algemene conclusies

Voorwoord

De opdrachtgever van dit onderzoeksrapport als eerste stap in de richting van een keurmerk Veilig In en Rond School (VRIS) voor het voortgezet onderwijs te Rijswijk is de gemeente Rijswijk, in het bijzonder wethouder Jos Bolte en burgemeester Ineke van der Wel-Markerink en de bestuursadviseur Ilonka Nagy.

De gemeente Rijswijk heeft in het recente verleden goede ervaringen opgedaan met het verwerven van keurmerken. Belangwekkende keurmerken zijn de keurmerken Veilig Ondernemen (voor twee bedrijven terreinen, winkelcentrum In de Boogaard, Centrum Oud-Rijswijk). Deze keurmerken leggen de gemeente Rijswijk zeker geen windeieren. Deze keurmerken komen de veiligheid ten goede.

Met het initiatief keurmerk VRIS wil de gemeente Rijswijk de school (voorlopig alleen het voortgezet onderwijs) als een veilige haven bestempelen voor de jeugd die de school binnen haar poorten bergt. Daarbij neemt de gemeente Rijswijk ook een zekere verantwoordelijkheid op haar schouders voor scholieren die in de gemeente Den Haag woonachtig zijn en in Rijswijk naar school gaan. Niet alleen werkt de gemeente Rijswijk met haar scholen van het voortgezet onderwijs aan een keurmerk VRIS. Ook fungeert de burgemeester van Rijswijk als landelijke trekker van het keurmerk VRIS. Bij succes van dit keurmerk VRIS is de gemeente Rijswijk voornemens dit keurmerk uit te breiden tot de andere scholen in Rijswijk waar onder het primair onderwijs.

Dit onderzoeksrapport bestaat uit een aantal delen:

1. De werkgroepen VRIS op de schoollocaties
2. Het schouwen van de schoolgebouwen
3. Onderzoek onder leerlingen en personeelsleden per school locatie
4. Gesprekken met partijen/ instellingen die de school bij haar functioneren ondersteunen, zoals het schoolmaatschappelijk werk, het bureau jeugdzorg maar ook de politie, de leerplichtambtenaar, het openbaar vervoer enz.

Steinmetz
advies & opleiding

Deel 1:

**Samenvatting werkgroep bijeenkomsten VRIS op de
Rijswijkse VO scholen**

Dr. Carl H.D. Steinmetz
17 December 2006

Om een keurmerk Veilig Rond en In School te verwerven laat de gemeente Rijswijk door twee bedrijven (SAO en de DSP-groep) in de onderzoeksfase (= nulmeting) de volgende activiteiten uitvoeren:

1. Formuleren van VRIS prestatie eisen. Dit is opgestart via werkgroepen per locatie.
2. Schouwen. Externe adviseurs (de DSP-groep) hebben de locatie geschouwd. De nadruk heeft daarbij gelegen op fysieke veiligheid.
3. Onderzoek via IRIS monitor. In kaart brengen van ervaringen met incidenten van personeelsleden en leerlingen.

Op verzoek van de wethouder de heer Bolte (wethouder Rijswijk Sociale Zaken, Welzijn, Onderwijs en Zorg) hebben de volgende scholen een werkgroep VRIS ingesteld:

1. IMC GV Locatie
2. IMC HR locatie
3. IMC BE locatie
4. Van Vredenburg College
5. Rijswijks Lyceum

Deze korte notitie geeft een overzicht van de resultaten die de werkgroepen hebben bereikt. Vooraf moeten twee opmerkingen worden gemaakt:

1. Vrijwel geen van de werkgroepen binnen het gestelde tijdbestek (twee bijeenkomsten) prestatie eisen heeft geformuleerd.
2. De meeste werkgroepen hebben de uitwisseling tussen leerlingen, personeel en ouders over de veiligheid op en rond school zeer op prijs gesteld en hebben aangegeven daarmee verder te willen.

1 Prestatie eisen

Prestatie eisen moeten worden geformuleerd over: het hart van de bloem (de beleidscyclus veiligheid), de steel van de bloem (de wettelijke eisen waar de scholen aan moeten voldoen op het gebied van veiligheid) en de blaadjes (de verschillende veiligheidsmodulen). Bij de blaadjes moet een onderscheid worden gemaakt tussen modulen waar de school alleen probleemeigenaar is zoals de schoolregels en blaadjes waar zowel de school als externe partijen probleemeigenaar is, zoals het "backoffice" schoolmaatschappelijk werk, bureau jeugdzorg, politie en de vervoersmaatschappijen.

De werkgroepen op de schoollocaties bestonden uit leerlingen, personeel en directie. Twee van de werkgroepen hadden er zelfs ouders bij. Mijn indruk is dat personeel en ouders veel hebben geleerd van de leerlingen. Zij komen met oorspronkelijke opvattingen over veiligheid waar een ieder veel van kan leren.

Een citaat: “zo moeilijk is het niet. Docenten zouden allemaal hetzelfde moeten doen. Nu zegt de één wel wat en de ander niks als een leerling een regel overtreedt. Ook leerlingen hebben een eigen verantwoordelijkheid. Nu zijn leerlingen niet aanspreekbaar op hun asociale gedrag”. Zij moeten worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid.

Nog een citaat: een leerling vertelt dat zij geprobeerd heeft twee vragen te beantwoorden. In de eerste plaats hoe de school aan leerlingen duidelijk kan maken dat veiligheid een belangrijk onderwerp is. In de tweede plaats hoe de school leerlingen een gevoel van veiligheid kan bieden. Zij noemt de volgende aandachtspunten:

- De school moet meer doen met de drie S'en (Solidariteit, Soberheid en Saamhorigheid). Nu zijn de drie S'en alleen aan bod geweest in de jaaropening en is er daarna nauwelijks meer aandacht aan besteed. Een andere leerling stelt voor de leerlingen in te zetten bij het maken van de posters.
- De directie moet duidelijker aanwezig zijn op school en meer zichtbaar voor de leerlingen. Dit kan bijvoorbeeld door deel te nemen aan de surveillance in de kantine. Verder zijn de leerlingen van mening dat de directie een toespraak moet houden tijdens de jaaropening.
- Binnen de school moet meer een cultuur ontstaan waarin mensen elkaar aanspreken op onwenselijk gedrag. Dit geldt zowel voor leraren als leerlingen.

Saamhorigheid binnen de school is van groot belang. Dit kan gestimuleerd worden door het organiseren van activiteiten zoals schooltoneel of een jamsessie.

De ouders geven verder aan te weinig bij de school te worden betrokken. Zij vinden veiligheid een belangrijk onderwerp en willen daar zeker een bijdrage aan leveren. Dat lukt alleen als er een apart communicatie kanaal voor en met ouders wordt opgezet was de mening van een groep ouders. Een website en een forum is een van de ideeën.

2 Een overzicht van de belangrijkste resultaten

Alle bijeenkomsten zijn geleid door de locatie directeur en Carl Steinmetz als externe procesmanager. Van alle bijeenkomsten is een verslag gemaakt door het Rijswijkse/ Haagse bureau Alt Tab.

De verslagen zijn per mail naar de school doorgestuurd. Bij deze notitie zijn de verslagen per schoollocatie niet opgenomen omdat is afgesproken dat er niet individueel wordt gerapporteerd. Wel krijgt elke locatie als de onderzoeken eenmaal zijn afgerond een compleet verslag met alle onderzoeksresultaten. Dit verslag is dan de opmaat voor de vervolgstappen:

1. Formuleren van concrete prestatie eisen per schoollocatie.
2. De eisen (voor zo ver dat nog niet heeft plaatsgevonden) invoeren in school.
3. Concrete verslaglegging per school locatie van de bereikte resultaten.
4. Toekennen van het Keurmerk VRIS stap1 (= 1^e analyse ronde).

Incidenten

Tijdens de eerste bijeenkomst is gesproken over incidenten op en rond school. De indruk bestaat bij leerlingen, personeel en soms ook ouders dat roddelen, de orde verstoren, duwen en trekken in gangen, hal en entree, discriminatie en pesten, vernielingen van schoolspullen en diefstal regelmatig voorkomen. Veel minder vaak wordt er gesproken over vechten en ongewenste aanrakingen (dit laatste wordt zelden genoemd). Vrijwel iedereen in de werkgroepen voelt zich op school veilig. Mogelijk is er een contrast tussen feiten en gevoelens. Ook enge plekken worden niet vaak genoemd. Verder noemen veel leerlingen de haltes van bussen en trams en ook de bus en tram zelf als plaatsen waar ruzie wordt gemaakt en mensen worden lastig gevallen. Mogelijk wordt dat ook veroorzaakt omdat trams en bussen overvol zijn. Zo te horen gaan leerlingen meer met de bus of tram als met de fiets. Tot slot is op een van de schoollocaties de verkeersonveiligheid genoemd. Ouders rijden met hun auto tot vlak op het hek wat als zeer onveilig door de voetgangers wordt ervaren (de school heeft deze ouders op dit gedrag aangesproken).

Inkleuren van plattegronden

Leerlingen en personeelsleden hebben als huiswerk de plattegrond van de school ingekleurd. Met de plattegrond zijn zij door de school gegaan. Daarbij zijn de kleuren (rood = hoog risico op onveiligheid), oranje (= gemiddeld risico op onveiligheid) en groen (= geen risico op onveiligheid) gebruikt. Opmerkelijk was dat dit directe risico's opleverde die de school vrijwel direct heeft aangepakt. Voorbeelden zijn ruimtes die niet waren afgesloten, ruimtes waar niemand iets had te zoeken enz.

Op hoofdlijnen leverde dit de volgende risico's op:

1. Entree en hallen waar tijdens de drukte te weinig toezicht is. Soms staat de conciërge ruimte op een plek van waaruit weinig toezicht kan worden gehouden.
2. Gangen boven in de school met te weinig toezicht.
3. Toiletten die vervuild zijn en waarop te weinig toezicht is. Soms wordt daar gerookt. Ook zijn er problemen met het toiletpapier. Dat wordt voor heel andere doelen gebruikt.
4. Veel te drukke locker ruimtes (w.o. tijdens de pauze veel leerlingen die daar naar toe gaan, hun spullen ophalen en weer naar de volgende activiteit gaan). Voor veel van deze locker ruimtes geldt dat het toezicht als onvoldoende wordt ervaren.
5. Trappen zijn vaak te smal. Dat leidt tot botsingen, duwen en trekken tijdens verplaatsingen van grote aantallen leerlingen en personeelsleden.
6. Ook hebben een aantal scholen op de bovenste verdieping grote problemen met het binnenklimaat (in de zomer wordt het te warm en in de winter te koud).

Prestatie eisen

In alle werkgroepen is gesproken over de prestatie eisen. Overeenstemming is er over de te formuleren prestatie eisen die betrekking hebben op de beleidscyclus veiligheid (het hart van de bloem) en de wettelijke eisen (steel van de bloem). Alle scholen registreren incidenten. Dat registreren vindt plaats in de dossiers van leerlingen. Ook houden scholen grote incidenten bij. Bij mijn weten is er nergens een voor alle partijen toegankelijk registratiesysteem. Geen van de scholen voert een risicoanalyse uit, zoals via de kleurenmethode (zie hierboven). Wel treffen scholen veel veiligheidsmaatregelen. Er is sterke behoefte om dit geheel centraal per school te documenteren en vast te leggen in prestatie eisen.

Over de blaadjes is op bijna alle scholen nog het overleg gaande. Wijsheid is overigens dat er alleen wordt beloofd wat ook in de praktijk wordt waargemaakt.

Een van de scholen heeft aangegeven prestatie eisen te willen ontwikkelen voor de blaadjes schoolreglement, aanpak van incidenten en opvang na incidenten en schoon & heel.

De extra eisen van de gemeente Rijswijk

De gemeente Rijswijk heeft aandacht gevraagd voor de thema's radicaliseren en terrorisme, jongeren emancipatie en IcT & communicatie.

Radicaliseren en terrorisme vinden scholen een te zwaar thema. Wat dat precies betekent moet aan leerlingen en personeel worden uitgelegd. Slechts een van de scholen besteedt aan dit onderwerp echt aandacht. Op die school worden workshops gegeven over de Amerikaanse ontstaansgeschiedenis, hoe daar altijd eerst vreemd wordt aangekeken tegen nieuwkomers om later te merken dat er ook integratie tot stand komt vanuit een gezamenlijke identiteit. Wel nemen -melden leerlingen op enkele scholen- de vragen over het dragen van een hoofddoek en het zijn van moslim(a) af. Ook zijn er scholen die Iftar hebben gevierd. Mijn indruk is dat werken aan binding en sociale cohesie geen kwaad kan, zoals is vastgelegd in de recente wijziging van de wet PO (bevorderen van actief burgerschap en sociale cohesie). Een negatieve voedingsbodem is altijd "verholen" discriminatie. Daarmee afrekenen op school kan in het staande tijdsgewricht geen kwaad.

Met **jongeren emancipatie** hebben meerdere scholen ervaringen. Er zijn scholen die werken met hulpmentoren en mediators. Ook ontdekken de scholen op verschillende plaatsen dat de inbreng van leerlingen zinnig en noodzakelijk is. Jammer genoeg beschikt geen van de scholen over een afdoende leerlingen organisatie. Leerlingenraden komen nergens meer van de grond. Mogelijk kan een leerlingenraad niet concurreren met de nieuwe media zoals SMS en MSN waarmee veel snellere contacten tussen jongeren tot stand worden gebracht. Wel zijn de leerlingen in de werkgroepen bereid om zich voor de school in te zetten. Ook vinden leerlingen dat zij zelf verantwoordelijkheid moeten nemen voor een aangenaam en veilig leerklimaat. Dat wordt alleen een succes als scholen gaan investeren in een jongerenorganisatie op school met invloed op het reilen & zeilen van de school (w.o. lesgeven en de organisatie daarvan).

Tot slot hebben scholen ervaring opgedaan met **IcT en communicatie**. Los van de voordelen van het Internet zijn er zeker ook risico's aan verbonden. De bekende risico's zijn porno, seks daten, schelden en roddelen. Scholen proberen daar wat aan te doen door sites af te sluiten en door toezicht te houden. Weinig ervaring hebben scholen opgedaan met deze onderwerpen bespreekbaar te maken. Denkbaar is zelfs dat oudere leerlingen workshops geven over veilig internetten. Een probleem hierbij is dat alle werelden door elkaar lopen. Thuis kan bijvoorbeeld roddelen via MSN opstarten met gevolgen voor de communicatie tussen leerlingen op school en op straat. Gauw komt de communicatie in de sfeer van geheimzinnigheid en ruzie. Alle personeelsleden herkennen deze problemen maar weten daar eigenlijk geen goed antwoord op te geven.

Deel 2:

Samenvatting conclusies schouwen locaties Rijswijkse VO scholen

**Nicole Smits, DSP-groep
20 December 2006**

1 Inleiding

In november heeft Nicole Smits van DSP-groep alle vijf de vestigingen van de VO scholen te Rijswijk bezocht (in een later stadium is de Rijswijkse vestiging van de Gereformeerde Scholengroep Randstad eraan toegevoegd). Steeds bestond de schouw uit een rondleiding (door conciërge of docent), een gesprek met de locatiedirecteur(en) en een gesprek met leerlingen.

Deze schouw is onderdeel van de risico inventarisatie, die van de vestigingen wordt gemaakt. Hieronder staan de thema's, die de scholen gemeenschappelijk hebben en die tijdens de schouw in het oog sprongen. Sommige thema's geven aanleiding tot discussie. Als discussie mogelijk is wordt de bijbehorende vraag met een => gemarkeerd.

Deze vragen zijn een hulpmiddel voor het vervolg, wanneer (per school) gekozen wordt om met bepaalde thema's (blaadjes van de bloem) verder te gaan. In de schouwverslagen van iedere locatie zijn ook nog andere aandachtspunten te vinden.

Uiteraard is de uiteindelijke keuze van thema's (de blaadjes van de bloem) ook afhankelijk van de uitkomsten van de andere onderdelen van de risico analyse: de werkgroepen en het onderzoek onder leerlingen en personeel (de IRIS-enquête).

2 Conclusies uit de schouwen

Controle

Toegangscontrole

Alle vestigingen zijn sterk gespits op onbevoegden op het terrein/in de school en ongewenste personen bij het hek aan de straat. Controle op wie het schoolterrein in en uitgaat is op alle vestigingen belangrijk. Vier van de vijf scholen gebruiken daar camera's voor en alle scholen zetten personeel in, om vooral tijdens pauzes toezicht te houden bij de poort.

Binnen de school valt in positieve zin op dat lokalen, die niet gebruikt worden, en kleedkamers tijdens gymlessen zeer consciëntieus op slot gaan.

Terreinafscheiding

De meeste scholen hebben hun terrein afgeschermd met een hoog hekwerk. Alleen de GV-locatie heeft dat niet: daar is beplanting de grens van het terrein. Bij het Rijswijks Lyceum staat er weliswaar een hoog hek, maar dat hek wordt na schooltijd niet afgesloten, omdat delen van de school 's avonds verhuurd worden.

=> Moet het schoolterrein na schooltijd ontoegankelijk zijn, of mogen buurtbewoners er gebruik van maken?

Camera's

Het gebruik van cameratoezicht verschilt per school. Op het IMC-GV is er geen cameratoezicht. Op het IMC-GV is er veel mensbewaking (personeel en leerlingen). Op het IMC-HR wordt cameratoezicht alleen gebruikt om het schoolterrein en de ingangen in de gaten te houden.

Bij de twee scholen van Atlas en op de IMC-BE locatie worden juist camera's ingezet, zowel buiten als binnen de school. Op deze school locaties wordt ook nagedacht over aanpassingen aan het camera systeem. De gedachten gaan uit naar het verzetten van camera's, en/of het plaatsen van extra exemplaren.

De scholen zijn over het algemeen enthousiast over het effect van de camera's. Leerlingen daarentegen zijn zich ook bewust van de camera's en doen daarom "wat god heeft verboden" buiten het blikveld van de camera's.

Verstopplekken

Aangezien leerlingen het zichtveld van camera's mijden, is het interessant om te zien hoe scholen omgaan met plekken in de school, die verscholen en uit het zicht liggen. Het hangt erg van het gebouw af, hoeveel van die hoeken er zijn. Vervolgens hangt het erg van de school af, hoe ze met die 'verstopplekken' omgaan. Op sommige scholen wordt daar weinig aandacht aan besteed, mogelijk omdat leerlingen weten dat ze daar niet mogen komen en het ook niet doen. Op andere scholen (vooral de 2 Atlas scholen) worden camera's gebruikt om dergelijke plekken in beeld te maken. Het Rijswijks Lyceum gaat het verst. Op het Rijswijks Lyceum is een roep om meer camera's, zowel buiten als binnen de school. Deze schoollocatie wil zoveel mogelijk hoeken van de school en het terrein, buiten het zicht van het personeel (zoals de trappenhuisen), van camera's voorzien. Mogelijk is deze roep om meer camera's ingegeven door het capaciteitstekort bij de conciërges.

=> Moet ieder hoekje in de school en om (= het schoolterrein) gecontroleerd worden? Als er behoefte is aan meer toezicht is het dan beter om personeel in te zetten of zijn juist camera's de geëigende middelen om toezicht te vergroten?

Vooraf in de toiletgroepen is er veel graffiti en wordt er vernield. Sommige toiletten zijn vanwege vandalisme sober: geen toiletpapier, handdoek, zeep of spiegel. In veel scholen is er direct zicht vanuit de gang op het halletje bij het toilet, dankzij ruiten in de deur en soms zelfs spiegels.

Achterstallig onderhoud

De drie IMC scholen krijgen een nieuw onderkomen in het huidige gebouw van de Technische Hogeschool aan de Lange Kleijweg in Rijswijk. Omdat verhuizen duur is, is er weinig geld voor groot onderhoud, zo werd ons verteld tijdens de schouwen.

Op de HR locatie is vooral in de toiletten en kleedruimten achterstallig onderhoud. Op de BE locatie moet er geverfd worden en de oude verwarming vertoont gebreken. Op de GV-locatie moet er ook van alles aan het gebouw gebeuren. Het opknappen van dit gebouw wordt stap voor stap aangepakt, zoveel mogelijk samen met leerlingen.

=> Intussen is de verhuizing 3 jaar uitgesteld. Het gevolg daarvan is dat het achterstallig onderhoud toeneemt. De vraag is hoe lang dit kan voortduren? Met andere woorden, mogen leerlingen en personeelsleden zo lang in gebouwen worden gehuisvest met chronisch achterstallig onderhoud? Moeten de scholen niet een budget vrijmaken voor (tijdelijk) groot onderhoud?

Beveiliging van eigendommen

Kluisjes

Positief is, dat alle scholen van mening zijn dat elke leerling recht heeft op een kluisje. Ruimtegebrek is een steeds terugkerend thema. Niet elke school heeft voor iedere leerling een kluisje. Los daarvan levert de plek waar de kluisjes staan bij meerdere scholen problemen op (Van Vredenburg College, HR-locatie en BE-locatie).

Kluisjes nemen veel ruimte in beslag en bij de kluisjes is er vaak gedrang van leerlingen. Sommige scholen hebben de kluisjes verspreid door de school staan, andere (BE en GV-locaties) hebben de kluisjes bij elkaar neergezet op de begane grond. Zowel aan verspreiden als concentreren zijn voor en nadelen verbonden. Kluisjes door de school verspreiden is soms nodig, omdat er eenvoudigweg op school niet een plaats te vinden is waar alle kluisjes kunnen worden neergezet. Het voordeel van verspreid staande kluisjes is, dat er minder gedrang op één plaats is. Nadeel is, dat het moeilijker is om toezicht te houden op de kluisjes en ook lastiger is om leerlingen tijdens pauzes uit de gangen te houden.

=> Is het beter om kluisjes op school bij elkaar te zetten, dus te clusteren of is het spreiden van ruimtes met kluisjes beter? Wat is (per school) de ideale situatie? Zou renovatie het antwoord zijn om ruimte te creëren? De nieuwbouw van het IMC biedt de school een prachtige kans, om voor de kluisjes van meet af aan een goede oplossing te vinden.

Jassen

Scholen verschillen van elkaar als het gaat om het opbergen van jassen. Op de ene school worden leerlingen gestimuleerd om hun jassen zoveel mogelijk in kluisjes te stoppen. Op andere scholen gaan ze mee de klas in of worden de jassen in de gang op een kapstok gehangen. Op sommige scholen is er ternauwernood toezicht op de jassen op kapstokken in de gang. Diefstal is alleen te voorkomen als jassen in de kluisjes worden opgeborgen. In de praktijk leidt het opbergen van jassen in een kluis tot nóg meer gedrang bij de kluisjes, omdat leerlingen bij het begin en het eind van de pauzes allemaal tegelijk hun jas willen pakken of opbergen.

=> Wat is (per school) de beste oplossing voor het opbergen van jassen? Jassen aan de kapstok (maar dan wel goed in het zicht) of in kluisjes?

Computers

In de scholen zijn computers en beeldschermen over het algemeen extra beschermd tegen diefstal. Veel zijn verankerd, maar niet allemaal. Soms zijn computerruimten ook aan de gevel beveiligd met tralies of rolluiken. Het lijkt erop dat vooral computers die pas geplaatst of verplaatst zijn, nog niet voorzien zijn van de juiste beveiliging.

=> Wie is verantwoordelijk voor het beveiligen van computerapparatuur? Wordt periodiek gecontroleerd of de beveiliging nog in orde is?

Omgeving

Contact met de omgeving

Bij de meeste scholen is er intensief contact met de omgeving, waar onder de naburige scholen, de politie (het contact met de jeugdrechtshouders prijzen alle locatiedirecteuren) en met bus- en trammaatschappijen. Dit bleek uit de gesprekken met de locatiedirecteuren. De GV-locatie heeft de meest intensieve relatie met zijn omgeving: het contact met de buurt wordt zoveel mogelijk opgezocht en opgenomen in het lespakket van de leerlingen.

Route naar De Schilp

De leerlingen van alle scholen volgen ook op andere plaatsen dan hun eigen vestiging onderwijs. Vaak is dat voor gymnastiek en voor stages.

De twee Atlas scholen en IMC BE maken gebruik van de sportvoorzieningen in De Schilp. De route voor leerlingen van de Atlas scholen gaat door een park, waar in het verleden vervelende dingen zijn gebeurd. Leerlingen voelen zich er onveilig. Sommige ouders weigeren hun kinderen naar gymnastiek te laten gaan. Leerlingen worden gewaarschuwd voor het park. Het advies is: ga er omheen, of beweeg je in groepen door het park. Het gevolg is soms dat leerlingen door de conciërge naar gymnastiek worden gebracht, of anders slaan ze gymles over, zeker als ze niet met andere leerlingen tegelijk door het park kunnen gaan.

=> Hoe kan de veiligheid in het park (zowel objectief als subjectief) verbeterd worden? Het idee is geopperd om leerlingen toezicht van de GV locatie in overleg met de politie te laten posten in het park.

Openbaar vervoer

Drukke bij de haltes van het openbaar vervoer en in de bussen worden door verschillende scholen gemeld als probleem. De smalle perrons van de tramhaltes baart de IMC BE locatie zorgen. Het personeel op deze locatie vraagt zich af of leerlingen door het getrek en geduw op de rails terecht kunnen komen met alle gevolgen van dien?

Bij de twee Atlas scholen is drukke bij de bushaltes en in de bussen een belangrijk probleem. Leerlingen van beide scholen pesten elkaar en soms keren zij zich (samen) tegen de chauffeur. Beide scholen hebben in het verleden een project gedaan met Connexxion.

De andere scholen melden minder problemen met het openbaar vervoer. Als er veel leerlingen in bussen of trams zitten, is de kans op 'gedoe' het grootst (roken, duwen, te harde muziek, geruzie, etc.). Met andere woorden, als de sluiting en openingstijd van scholen beter gespreid zou zijn dan neemt het "gedoe" af en wordt het risico kleiner.

=> Moeten leerlingen van de beide Atlas scholen uit elkaars buurt worden gehouden, of moet de school zich inzetten om ervoor te zorgen dat leerlingen van beide scholen elkaar beter kunnen verdragen?

Oversteken

Het oversteken van leerlingen is bij drie scholen punt van zorg: het Van Vredenburg College, de BE-locatie en de HR-locatie. Vaak zijn het routes naar bus- en tramhaltes.

=> Wat kan de school doen om leerlingen veiliger over te laten steken? Krijgt verkeersveiligheid voldoende aandacht in de gemeente Rijswijk en in de lessen op school? Moet personeel van de school toezicht houden bij het oversteken?

Aandachtspunten voor de nieuwbouw

Het schouwen van de bestaande schoolgebouwen levert belangrijke aandachtspunten voor de toekomstige locatie aan de Lange Kleijweg te destilleren.

- Zorg voor voldoende ruimte voor de kluisjes in het schoolgebouw. De ruimte waar de kluisjes komen te staan, moet een zodanige plaats in het schoolgebouw krijgen dat voldoende toezicht mogelijk is.
- Direct bij de ingang waar leerlingen en bezoekers het schoolgebouw binnenkomen, moet de portiersloge gesitueerd zijn. Meerdere ingangen betekent ook, dat er meerdere loges nodig zijn. Bij de BE-locatie is vanuit de portiersloge nu onvoldoende zicht op de leerlingeningang. Een bestaande situatie voor de portiersloge, dus het ingaande en uitgaande verkeer, aanpassen is niet eenvoudig en vaak ook duur. Vandaar ons advies om dit bij de nieuwbouw goed te regelen.
- Te stenige wanden, vloeren en plafonds levert geluidsoverlast op.
- Wandens van baksteen zijn lastig schoon te maken (graffiti, kauwgom).
- Zorg voor goede fietsenrekken, waar fietsen eenvoudig aan vastgemaakt kunnen worden.
- Delen van het schoolterrein die niet bestemd zijn voor leerlingen of vreemden moeten ook echt ontoegankelijk gemaakt worden voor leerlingen en vreemden.

Mogelijk komen ook andere aandachtspunten boven water, wanneer het toekomstige gebouw wordt gecontroleerd op risico's voor vandalisme, criminaliteit en gevoel van veiligheid. Expliciet aandacht voor deze risico's, voorafgaand aan de verbouwingswerkzaamheden, bevelen wij dringend aan.

Steinmetz
advies & opleiding

Deel 3:

**Feiten en meningen over incidenten en schoolklimaat:
leerlingen en personeel van de Rijswijkse VO scholen**

Drs. Willemijn Roorda (DSP-groep)

Dr. Carl H.D. Steinmetz (STEINMETZ advies & opleiding)

Amsterdam, 9 maart 2007

1 Inleiding

Begin 2007 hebben leerlingen en medewerkers van vijf middelbare scholen te Rijswijk de IRIS enquête (= monitor) ingevuld:

- Atlas Onderwijsgroep - Rijswijks Lyceum;
- Atlas Onderwijsgroep - Van Vredenburg College;
- IMC – Burgemeester Elsenlaan (BE locatie);
- IMC – Henriette Roland Holstlaan (HR locatie);
- IMC – Generaal Vetterstraat (GV locatie).

De Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad is later in het project gestapt. De vestiging te Rijswijk van de Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad zal hetzelfde traject doorlopen. Echter de uitkomsten verwerkt worden in een aparte rapportage.

In deze rapportage worden de resultaten voor alle scholen (minus de Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad) gebundeld gepresenteerd. Daarvoor zijn de resultaten van leerlingen en medewerkers van de scholen samengevoegd. De resultaten per school krijgen de locaties separaat opgestuurd conform de afspraken in de stuurgroep.

Omdat de respons van het personeel van de HR locatie te laag was, zijn de resultaten van het personeel van de HR locatie buiten beschouwing gebleven. Het risico dat de resultaten van deze vestiging niet representatief zijn en het overall beeld vertekenen is te groot. In de separate rapportage over de de HR locatie worden de resultaten van de medewerkers wel vermeld.

Deze kopnotitie is als volgt opgebouwd:

1. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethode beschreven.
2. Hoofdstuk 3 bevat de belangrijkste bevindingen uit het onderzoeksrapport (zie bijlage 1, Onderzoeksrapport IRIS enquête).
3. Hoofdstuk 4 bevat de belangrijkste conclusies op grond van de eerder gemelde bevindingen.

2 Onderzoeksmethode

De onderzoeksmethode voor leerlingen en medewerkers verschilde van elkaar. Uit alle leerlingen per vestiging is door de locatiedirecteur een steekproef getrokken. Daarbij is een afweging gemaakt tussen een zo goed mogelijke afspiegeling van de school en wat praktisch haalbaar was. Leerlingen hebben tijdens lestijd de enquête ingevuld. Iedere leerling heeft op papier inloggegevens gekregen en kon daarmee zijn persoonlijke vragenlijst openen. Dankzij deze methode is de best mogelijke respons gehaald. In onderstaande tabel is te zien hoeveel leerlingen per schoollocatie zijn benaderd en welk deel (%) de vragenlijst heeft ingevuld.

Tabel 1: respons van de benaderde leerlingen

	Totaal aantal leerlingen	Totale benaderde leerlingen	% repons leerlingen
Van Vredenburg College	454	80	85%
Rijswijks Lyceum	763	79	99%
IMC – BE	612	87	89%
IMC – HR	738	92	78%
IMC – GV	95	24	80%
Totaal	2662	362	86%

Bij medewerkers is onderscheid gemaakt tussen 2 groepen:

- medewerkers met specifieke kennis op het gebied van schades aan de school en het terrein;
- alle andere medewerkers.

Vergeleken met de 'andere medewerkers' hebben de schademen een extra module met vragen gekregen. De andere vragen waren identiek.

De medewerkers op 4 van de 5 scholen hebben hun inloggegevens op papier in hun postvakje gekregen. Alleen op het Rijswijks Lyceum zijn de medewerkers per mail uitgenodigd om de enquête in te vullen.

Alle personeelsleden hebben aanvankelijk een week de tijd gekregen om de enquête in te vullen. Toen bleek dat de respons na die week te laag was in de groep 'personeel overig', is een tweede ronde gestart. Methodologisch levert die tweede ronde twee nadelen op.

- 1 Omdat vragenlijsten in de 1^e ronde anoniem zijn ingevuld, kon niet gecontroleerd worden wie wel of niet had meegedaan. Iedereen kreeg de kans in de 2^e ronde in te vullen. Daarbij is het denkbaar dat een personeelslid de vragenlijst voor de tweede keer invult. Hoewel denkbaar lijkt het onwaarschijnlijk dat dit heeft plaatsgevonden hoewel het technisch mogelijk is.
- 2 Vragenlijsten die in de 1^e rond niet goed waren afgesloten, kunnen in de 2^e ronde opnieuw zijn opgedoken. De kans bestaat, dat mensen na het inloggen in de 2^e ronde een vragenlijst kregen, waar al antwoorden zichtbaar waren. De invuller is verzocht om als dit zich voordoet met een andere inlogcode in te loggen. Niet valt uit te sluiten dat invullers van de vragenlijst zijn beïnvloed door de antwoorden van anderen. De kans dat dit zich heeft voorgedaan achten we zeer klein.

Uiteindelijk is de volgende respons behaald.

Tabel 2: respons van de benaderde docenten

	Totaal aantal docenten en schademensen	Totale respons docenten en schademensen	% respons
Van Vredenburg College	43	43	100
Rijswijks Lyceum	90	62	69
IMC – BE	86	70	81
IMC – HR	119	37	31
IMC – GV	21	21	100
Totaal	356	233	65

3 De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek

Gevoelens van onveiligheid, “ klein” slachtofferschap en “ klein” daderschap zijn in het Rijswijkse VO prominent aanwezig. De verantwoording van de conclusies zijn terug te vinden in het onderzoeksrapport IRIS enquête. Alle uitkomsten zijn gebaseerd op alle ervaringen van leerlingen en personeelsleden in de afgelopen 12 maanden (die vooraf gaan aan de ondervraging). Alle uitkomsten zijn bij elkaar opgeteld en onderverdeeld in laag, gemiddeld en hoog.

Hieronder geven we dat weer in een totaal overzicht.

Tabel 3: % hoog onveiligheid, slachtofferschap en daderschap voor leerlingen en personeel

Onveiligheid, slachtofferschap en daderschap	Leerlingen (% hoog)	Personeel (% hoog)
Onveiligheid	31% (111/ 362)	29% (50/ 171)
Slachtofferschap	33% (120/ 362)	22% (38/ 171)
Daderschap	26% (94/ 362)	NVT

Leerlingen op de Rijswijkse VO scholen komen meer dan personeelsleden in aanraking met incidenten als slachtoffer. Nader onderzoek heeft uitgewezen dat er een sterke samenhang is tussen slachtofferschap, daderschap en gevoelens van onveiligheid.

Wat betekent dit? Hieronder is dat verwoord in enkele statements:

1. Personen die vaak slachtoffer zijn, voelen zich onveiliger dan personen die minder vaak slachtoffer zijn.
2. Personen die vaak incidenten plegen, voelen zich onveiliger dan personen die minder vaak incidenten plegen.
3. Leerlingen die vaak incidenten plegen, zijn vaker slachtoffer dan leerlingen die minder vaak incidenten plegen.

Waar hebben leerlingen en personeelsleden het vooral over als zij melden dat zij zich onveilig voelen?

- ✚ Leerlingen voelen zich vooral onveilig op weg naar school/ op weg naar huis (12%), in een klaslokaal (12%) en in de aula/ overblijfruimte (10%)
- ✚ Het personeel voelt zich vooral onveilig in de aula/ overblijfruimte (3%) en de fietsenstalling (3%).

Waarvan zijn leerlingen en personeelsleden van het Rijswijkse VO vooral slachtoffer van?

- ✚ Leerlingen hebben het vooral over iets kwijt zijn (56%), roddelen (53%), beledigen (44%), pesten (28%), vechten (25%), discrimineren (25%) en diefstal (24%).
- ✚ Personeel heeft het vooral over beledigen (43%), iets kwijt zijn (25%), over roddelen (19%), bedreigd worden (18%), vernieling (16%) en discriminatie (13%).

Wat voor incidenten plegen leerlingen van het Rijswijkse VO vooral? Leerlingen plegen vooral de volgende incidenten: roddelen (47%), pesten (34%), beledigen (34%), vechten (18%), de orde verstoren (17%), iets vernielen (11%) en discrimineren (9%).

3.1 Wat doet de school aan deze incidenten?

Zowel leerlingen als personeelsleden geven ons zicht op wat de school doet aan incidenten.

Via de leerlingen hebben we informatie over wat de school doet als zij slachtoffer zijn en ook als zij een incident plegen. Hieronder staat dat opgesomd:

1. Een kwart van de leerlingen dat slachtoffer is, praat niet over het incident, 31% van de leerlingen praat over het incident met iemand van de school en 45% vertelt het aan een andere leerling. De leerlingen die over het incident met iemand van school praten zijn over het algemeen (zeer) tevreden over de reactie van de school (69%).
2. Bij leerlingen die een incident plegen, onderneemt de school bij 60% van de incidenten geen actie.
3. Als de school een actie onderneemt, zoals een gesprek voeren (25%), waarschuwen (10%) en maatregelen nemen (18%) waaronder straf, aangifte bij de politie, gesprek met de ouders en schorsen dan vindt 40% van deze leerlingen dat de maatregel rechtvaardig is.

20% van het personeel praat met niemand over het incident waarvan zij slachtoffer zijn.

De docenten die het incident wel school melden, zijn (zeer) tevreden (87%) over de actie van school.

Onze **conclusie** is dat het Rijswijkse VO slechts beperkt zicht heeft op incidenten waarvan leerlingen slachtoffer zijn en die leerlingen plegen. Dat is jammer omdat de school bij die leerlingen van wie de ervaring als slachtoffer of pleger wel bij school bekend is een zeer positief oordeel krijgt over de door de school ondernomen actie. De school heeft wel een goed zicht op incidenten die het personeel meemaakt. Het personeel meldt de meeste van haar ervaringen als slachtoffer aan school en is (zeer) tevreden over de actie die de school onderneemt.

3.2 Kenmerken van het schoolklimaat en ervaringen met incidenten

Zowel van leerlingen als personeelsleden hebben we informatie gehad over het schoolklimaat, jongeren emancipatie, radicalisering en ICT & communicatie.

Schoolklimaat

Leerlingen van het Rijswijkse VO vinden de schoolregels duidelijk (83%), gaan met plezier naar school (71%), zijn van plan om hun eindexamen te halen op school (67%), vinden dat docenten het goede voorbeeld geven (65%) en vinden dat leerlingen goed worden begeleid bij problemen (63%).

Goed gedrag echter wordt volgens bij 32% van de leerlingen in het Rijswijkse VO beloond.

Het personeel van het Rijswijkse VO gaat met plezier naar school (96%), vinden de schoolregels duidelijk (87%), vinden dat de docenten het goede voorbeeld geven (84%), vinden dat leerlingen goed begeleid worden bij hun problemen (82%) en vinden dat goed gedrag op school wordt beloond (71%).

Het personeel oordeelt over het schoolklimaat iets positiever dan de leerlingen.

Een opvallend verschil in het oordeel over het schoolklimaat tussen het personeel en de leerlingen zien we bij goed gedrag belonen. Ruim twee maal zo veel personeelsleden als leerlingen zijn van mening dat goed gedrag op school wordt beloond.

Verder zien enkele samenhangen tussen het schoolklimaat en de gevoelens van onveiligheid, slachtofferschap en daderschap. De kern is dat personen met veel slachtofferervaringen, veel ervaringen als pleger van incidenten (alleen leerlingen) en zich onveilig voelen relatief laag scoren op het oordeel over het schoolklimaat.

Jongeren emancipatie

Leerlingen

1. Relatief veel leerlingen van het Rijswijkse VO vinden dat leerlingen verantwoordelijk zijn voor de sfeer op school (84%), vinden een leerlingenraad belangrijk voor hun school (67%), willen docenten een rapportcijfer geven voor hun prestaties (67%), vinden dat de rector over zijn/ haar plannen moet praten met leerlingen (64%) en vinden dat leerlingen er zelf voor moeten zorgen dat er goed geleerd wordt in de klas (59%).
2. Relatief weinig leerlingen van het Rijswijkse VO vinden dat leerlingen gelijkwaardig zijn aan docenten (47%), dat oudere leerlingen goede coaches zijn van jongeren leerlingen (44%), dat leerlingen genoeg invloed hebben op wat er op school gebeurt (38%), dat leerlingen meer invloed en macht zouden moeten krijgen op school (31%) en dat leerlingen zelf sommige lessen kunnen geven (31%).

Personeel

1. Relatief veel personeelsleden van het Rijswijkse VO vindt dat leerlingen verantwoordelijk zijn voor de sfeer op school (99%), dat een leerlingenraad belangrijk is voor de school (82%), dat leerlingen er zelf voor moeten zorgen dat er goed geleerd kan worden in de klas (64%), dat leerlingen docenten een rapportcijfer moeten geven voor hun prestaties (61%) en dat zij genoeg invloed hebben op wat er op school gebeurt (55%).
2. Relatief weinig personeelsleden vindt dat de rector over zijn/ haar plannen op school met leerlingen moet praten (48%), dat leerlingen zelf lessen kunnen geven (44%), dat leerlingen gelijkwaardig zijn aan docenten (21%) en dat leerlingen op school meer macht en invloed zouden moeten krijgen (18%).

Algemeen

Docenten zijn iets positiever gestemd over jongeren emancipatie als leerlingen. Dat geldt niet voor de stelling dat leerlingen op school meer macht en invloed zouden moeten krijgen. Twee maal zo veel leerlingen als docenten zijn van mening dat leerlingen meer invloed & macht op school moeten krijgen.

Ook voor jongeren emancipatie is onderzocht of er een samenhang is met onveiligheid, slachtofferschap en daderschap (alleen voor leerlingen). Positiever over jongeren emancipatie gestemd zijn die leerlingen en personeelsleden die relatief weinig ervaring hebben als slachtoffer, als pleger van incidenten (alleen leerlingen) en laag scoren op gevoelens van onveiligheid dan die leerlingen en personeelsleden die hoog scoren op slachtofferschap, hoog scoren op het plegen van incidenten (alleen leerlingen) en hoog scoren op gevoelens van onveiligheid.

Radicaliseren

Leerlingen

1. Een aanzienlijk aantal leerlingen geeft aan voorzichtiger te zijn op drukke plaatsen, zoals een winkelcentrum (55%) en bij het reizen met het openbaar vervoer (53%).
2. Verder maakt 49% van de leerlingen zich zorgen om radicalisering en terrorisme in Nederland en is dat meer dan vorig jaar (40%).
3. Ruim eenderde van de leerlingen geeft aan dat docenten in de klas praten over radicaliseren en terrorisme.

Personeel

Van het personeel geeft 63% aan zich zorgen te maken over radicaliseren en terrorisme in Nederland, geeft 57% aan dat er door docenten in de klas gepraat wordt over radicaliseren en terrorisme, maakt 40% zich meer zorgen dan vorig jaar over terrorisme en radicaliseren en is voorzichtiger bij het reizen met het openbaar vervoer (38%) en op drukke plaatsen (34%).

Tot is onderzocht wat de samenhang is tussen radicaliseren en terrorisme aan de ene kant en onveiligheid, slachtofferschap en daderschap aan de andere kant. De kern van de uitkomsten is dat personen met veel slachtofferervaringen, veel ervaring met het plegen van incidenten (alleen leerlingen) en een hoge score op het gevoel van onveiligheid bezorgder zijn over radicaliseren en terrorisme en in de praktijk voorzichtiger zijn op drukke plaatsen en het openbaar vervoer.

De negatieve zijde van ICT & communicatie

Leerlingen

1. Een aanzienlijk deel van de leerlingen geeft aan de afgelopen 12 maanden het volgende te hebben meegemaakt: illegaal downloaden van muziek of video's (48%) en schelden en beledigende beelden over Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen enz. (31%).
2. Ook maken leerlingen pesten via Internet mee (22%), porno via Internet (14%), aanbieden van gestolen goederen (14%) en sekscontacten via het Internet (11%).
3. Volgens 42% van de leerlingen heeft de school een Internet protocol en wordt er op school door docenten gepraat over veilig internetten (28%).

Personeel

40% van het personeel heeft de afgelopen 12 maanden het illegaal downloaden van muziek of video's meegemaakt, pornoaanbiedingen via het Internet (35%), schelden en beledigende beelden van Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen (31%), aanbiedingen van sekscontacten (15%), pesten via internet (15%) en aanbiedingen van gestolen goederen (5%).

Volgens 56% van de docenten heeft de school een Internet protocol en praat 27% van de docenten over veilig internetten.

Algemeen

Ook onderzocht is de samenhang tussen de negatieve zijde van ICT en communicatie enerzijds en onveiligheid, slachtofferschap en daderschap anderzijds. De kern is dat personen met veel slachtofferervaringen, ervaringen als pleger van incidenten (alleen leerlingen) en een hoge score op gevoelens van onveiligheid meer bekend zijn met de negatieve zijde van het Internet dan personen met minder ervaringen als slachtoffer enz.

3.3 Veiligheidsmaatregelen

Aan alle scholen is gevraagd om aan te geven welke veiligheidsmaatregelen zij treffen. Per maatregel is vervolgens aan leerlingen en docenten gevraagd of zij deze maatregelen kennen en of zij de maatregel nuttig vinden. Op grond van deze gegevens hebben we rendementsscore berekend. Hoe hoger de score hoe hoger het rendement.

Deze score is berekend voor leerlingen en personeelsleden. Bij het personeel is bij elke veiligheidsmaat de rendementsscore maximaal, dus 1.

Tabel 4: rendement per getroffen veiligheidsmaatregel volgens de leerlingen

Maatregel	Totaal	Rendement
Kluisjes	362	0,85
personeelsleden die toezicht houden tijdens de pauze	258	0,81
camera's	338	0,80
aanspreken van personen die zich niet aan de gedragsregels houden door de personeelsleden	79	0,72
leerlingen hebben altijd hun leerlingenpasje bij zich	79	0,71
Leerling bemiddeling	159	0,68
disco's zijn alleen voor leerlingen van de eigen school	87	0,64
er zijn leerlingengesprekken waar ook ouders/verzorgers bij betrokken zijn	24	0,63
leerlingen die de paarse lijn volgen maken schoon en repareren dingen	24	0,54
het jaarlijks bespreken van gedragsregels op school	79	0,49
het niet open doen van het grote toegangshek aan de straat tijdens de pauze	87	0,48
leerlingen die de oranje lijn volgen houden toezicht op school	24	0,46
de deur van het Rijswijks Lyceum is vaak op slot en alleen docenten hebben een sleutel	80	0,45
het op slot zijn van de deur van het Van Vredenburg College en het feit dat alleen docenten de sleutel hebben	79	0,38
mensen die in de buurt van de school wonen worden bij de school betrokken	24	0,25

Leerlingen oordelen zeer gedifferentieerd over de veiligheidsmaatregelen. Zeer zijn leerlingen bijvoorbeeld te spreken over het veiligheidsrendement van kluisjes en veel minder over het jaarlijks bespreken van gedragsregels. Terwijl het personeel alle veiligheidsmaatregelen even nuttig vindt.

3.4 Persoonkenmerken

Van de leerlingen en personeelsleden zijn de persoonskenmerken bekend.

Leerlingen

1. Totaal was van de ondervraagde 49% een jongen en 51% een meisje.
2. Van de ondervraagden is 24% 14 jaar en 24% 15 jaar. De verdeling van ondervraagden is niet gelijkmatig.
3. Verder is 33% van de ondervraagden autochtoon en 67% allochtoon.

Docenten

1. Totaal was van de ondervraagde personeelsleden 52% man en 48% vrouw.
2. Verder is de verdeling van de ondervraagden over de respectievelijke leeftijdscategorieën gelijkmatig.
3. 40% van de ondervraagde personeelsleden is jonger dan 43 jaar.

4 Conclusies

Op de Rijswijkse VO scholen komt "kleine criminaliteit" veel voor.

Dat geldt voor ervaringen als slachtoffer en ook voor ervaringen als plegger van incidenten (alleen leerlingen). Deze ervaringen van personeelsleden en leerlingen hangen samen met sterke gevoelens van onveiligheid.

4.1 Aanpak incidenten op school

Van de incidenten waarvan leerlingen het slachtoffer zijn, kent de school slechts eenderde. Bij tweederde van de slachtofferervaringen wordt de school niet ingeschakeld. Dat is jammer omdat de school volgens de leerlingen haar werk goed doet als zij het incident wel kennen.

Bij ruim 60% van de leerlingen die een incident plegen, doet de school niks. Echter als de school sancties/ maatregelen treft, vindt 40% van de leerlingen de maatregel rechtvaardig.

20% van de personeelsleden praat met niemand over de slachtofferervaring die zij zelf meemaken.

4.2 Kenmerken schoolklimaat

Door leerlingen en personeelsleden wordt het schoolklimaat goed beoordeeld.

Mogelijk kan het belonen van goed gedrag verbeterd worden. Slechts 32% van de leerlingen vindt dat op school goed gedrag wordt beloond.

Jongeren emancipatie

Jongeren willen verantwoordelijkheid nemen voor het "reilen en zeilen" op school.

Dat is voor de sfeer op school, het nemen van verantwoordelijkheid voor goed leren, in gesprek komen met de rector/ directeur over zijn/ haar plannen enz.

Opmerkelijk tegen die achtergrond is dat leerlingen zich zelf niet zien als ambassadeurs van jongeren emancipatie. Zij zien zich zelf niet als gelijkwaardig aan docenten en vinden ook niet dat zij meer macht en invloed op school zouden moeten krijgen.

Deze uitkomsten zijn niet verbazingwekkend omdat de docenten dezelfde opvatting hebben.

Vooralsnog zijn zij niet van plan macht en invloed af te staan aan leerlingen.

Radicaliseren en terrorisme

Radicaliseren en terrorisme wordt als een ernstig probleem gezien door leerlingen en docenten.

Velen maken zich hier zorgen over en vertalen dat ook in concreet gedrag zoals het mijden van drukke plaatsen en voorzichtig zijn in het openbaar vervoer.

Mogelijk moet het Rijswijkse VO de gesprekken over deze onderwerpen in de klassen opvoeren en structureel op de agenda plaatsen. Daarbij kan ook worden gedacht aan kennismakingsprogramma's tussen leerlingen van verschillende komaf.

De negatieve zijde van ICT & communicatie

De negatieve zijde van ICT & communicatie wordt door docenten en leerlingen onderkend als probleem. Schokkend zijn het relatief grote aantal leerlingen en personeelsleden dat ervaart dat porno en sekscontacten via het Internet wordt aangeboden.

4.3 Veiligheidsmaatregelen

Opvallend is dat docenten en leerlingen fors van elkaar verschillen in hun oordelen over het rendement van de getroffen veiligheidsmaatregelen. Bij de leerlingen varieert het oordeel over het rendement van 85% tot 25%, terwijl het personeel aan alle veiligheidsmaatregelen een rendement van 100% toekent. Veiligheidsmaatregelen invoeren en voortdurend toepassen neemt veel energie van de school in beslag, kost veel geld en legt ook een fors beslag op de tijd van het personeel.

Nuttig is het om met leerlingen van het Rijswijkse VO het gesprek aan te gaan om na te gaan hoe het rendement van de veiligheidsmaatregelen vergroot kan worden. Mogelijk is het raadzaam om over de veiligheidsmaatregelen ook met het personeel een gesprek aan te gaan. Het kan niet waar zijn dat alle veiligheidsmaatregelen in de ogen van het personeel even effectief zijn. Als dat wel zo zou zijn, kunnen een flink aantal veiligheidsmaatregelen afgeschaft worden, zou men denken.

5 Algemene conclusie om een keurmerk te verwerven

Dit onderzoek onder leerlingen en personeel leert ons dat het Rijswijkse VO de volgende zaken zal moeten aanpakken om een keurmerk VRIS (veilig rond en in school) te verwerven:

1. De beleidscyclus rond veiligheid verbeteren. Het Rijswijkse VO heeft te veel "kleine criminaliteit". Dat wil zeggen, gewerkt zal moeten worden aan het regelmatig risico analyses uitvoeren, deze in veiligheidsmaatregelen omzetten en die ook zelf evalueren.
2. De aanpak van de incidenten verbeteren. Dat wil zeggen, ervoor zorgdragen dat de school meer incidenten kent en als de school die ook kent, tijd en ruimte maken om deze incidenten aan te pakken.
3. Structureel goed gedrag belonen. Leerlingen hebben het gevoel dat dit te weinig geschiedt.
4. Starten met een structurele aanpak van meer verantwoordelijkheid voor het "reilen en zeilen" bij leerlingen leggen. Mogelijk kan dat door te starten met meer leerlingen in te schakelen als coach van jongere leerlingen. Als dat eenmaal achter de rug is, kan de school een gerichte programmering inzetten op meer verantwoordelijkheid enz.
5. Een structureel dialoog opstarten over radicaliseren en terrorisme met interventies, zoals versnellingskamers. Veel leerlingen en personeelsleden maken zich daar zorgen over.
6. Vaker in klassen veilig internetten aan de orde stellen. Zorgwekkend zijn de ervaringen (op dit moment nog relatief gering) met porno en sekscontact aanbiedingen.
7. Het rendement van de veiligheidsmaatregelen vergroten. Beter minder maatregelen en een hoger rendement dan veel maatregelen en een laag rendement.

Steinmetz
advies & opleiding

Deel 4:

**De verslagen van de klankbordgroep VRIS
partijen/ instellingen die de Rijswijkse VO scholen
ondersteunen bij hun werk**

**Gemeente Rijswijk:
Verslaglegger Mark Kraakman**

Dr. Carl H.D. Steinmetz (STEINMETZ advies & opleiding)

**DSP-groep BV:
Drs. Paul van Soomeren
Drs. Nicole Smits**

Verslag klankbordgroep VRIS 29-9-2006 gemeente Rijswijk

	Aanwezig	Afgemeld
Atlas Onderwijs Groep IMC Bureau Jeugdzorg GGD Bureau Halt Stichting Florence SWR HTM NS Connexion CBOR BBR In de Bogaard Jongerenraad Politie Haaglanden Gemeente Den Haag Leerplichtambtenaar Steinmetz DSP-Groep Gemeente Rijswijk	Rolf de Jong Aad van Loenen Dennis Cleef Els v.d Plank John Koster Angelo v.d Hoeven Leo Grunberg Jens Bosman Dick Mulder Carl Steinmetz Nicole Smits Weth. Jos Bolte (vz) Mark Kraakman Gerda van den Akker Marijke van der Lely Ineke Heijker Marja v.d. Kaaij Jeroen van Nierop (vsl) Dick Mulder	Aad Kouwenhoven Fieke Haak Mw. Van Twilt Ineke van Geenen Vincent Korenromp Frits van Dijk Lex van Wijkvliet Paul Schepman Joost Manusama / Inge Aarden Jaap de Jong Ilonka Nagy
Betreft	Datum	
Verslag bijeenkomst Veilig Rond en In School	29-09-2006	
Bijlage		
1. Deelnemerslijst		

Agendapunt

1. Opening en mededelingen

Jos Bolte heet de aanwezigen welkom. Na een kort voorstelronde wordt het woord gegeven aan dhr. Steinmetz die als projectbegeleider zal optreden in het werken naar een keurmerk voor een Veilige school in Rijswijk.

2. Veilig rond en in school: wat is dat?

Dhr. Steinmetz van SAO zal op basis van wat ter sprake komt tijdens de klankbordgroepbijeenkomsten een advies schrijven waarmee op structurele wijze gewerkt kan worden naar een veilige school in het voortgezet onderwijs. Mw. Smits van de DSP-groep is een expert op het gebied van fysieke en sociale veiligheid en zal de scholen gaan schouwen. Daarnaast zal een digitaal instrument beschikbaar worden gesteld waarin cijfers over o.a. dader-slachtofferschap / emancipatie en ICT kunnen worden opgenomen.

Al het bovenstaande moet leiden tot een opmaat naar Keurmerk Veilige School.

Vandaag staan 4 vragen centraal:

1. Welke problemen zijn er bij uw klanten?
2. Wat heeft u concreet voor voorbeeld?
3. Wat doet u zelf aan de oplossing?
4. Wat moet de school doen aan de oplossing?

Op basis van de gespreksronde gehouden op 29-09-2006 kan het volgende schema worden opgesteld.

	Onderwerp	Wie
1. + 2.	Welke problemen zijn er bij uw klanten? Wat heeft u concreet voor voorbeeld?	
	<ul style="list-style-type: none"> * Trend is Onderwijs met Zorg, maar nadruk moet op Onderwijs blijven * Scholen doen veel, maar zijn bang om te signaleren, want de follow-up met regionale Jeugdzorg verloopt niet naar wens * Een goede registratie helpt bij het uitvoeren van een lik-op-stuk-beleid, maar dan? Er moet dan wel een goede aansluiting zijn met hulpverlening / zorgaanbod 	IMC
	<ul style="list-style-type: none"> * De follow-up met de regionale Jeugdzorg is problematisch; * Jeugdzorg heeft zich teruggetrokken uit de scholen. * Route van de school naar De Schilp is of voelt soms onveilig (= een signaal van ouders) * Er is overleg, maar dan zijn de uren op voor de medewerker jeugdzorg. Er wordt wel mede-geadviseerd, maar in praktijk wordt weinig hulpverlening uitgevoerd * Daarnaast is het verloop van contactpersonen bij Bureau Jeugdzorg erg hoog * Een ander voorbeeld is het Samenwerkingsverband Knooppunt waar nu leerlingen in mee moeten draaien, maar dit is nog niet gebeurd, waardoor deze leerplichtige jongeren nu op straat nog rondlopen 	Atlas
	<ul style="list-style-type: none"> * SWR heeft tot nu toe weinig contact met scholen * De meeste programma's van de SWR beginnen pas om 18.00 of 19.00 uur, het is lastig om leerlingen hier naar toe te leiden * Scholieren in Rijswijk wonen hier niet * Lesuitval is funest ; scholen moeten een goed programma bieden gedurende de eerste twee jaren (binnen de muren houden) 	SWR
	<ul style="list-style-type: none"> * Problemen basisonderwijs onderbelicht, onder meer de botsing van 'oudere jongeren' die rondhangen op pleinen van basisscholen * In de overgangen van zowel PO naar VO als van VMBO naar MBO ontstaan 'ruimtes' waarin problemen zich manifesteren 	Halt Haaglanden

	<ul style="list-style-type: none"> * Tussen 2000 en 2002 zijn er problemen geweest met busvervoer en de bushalte bij de Atlas. Het is nu redelijk onder controle, maar dit vasthouden blijft de nodige aandacht vergen. * Opvallend is dat de meeste incidenten in september aan het begin van het schooljaar plaats te vinden 	Connexxion
	<ul style="list-style-type: none"> * Nauwelijks signalen van overlast, komt waarschijnlijk mede doordat leerlingen naar huis gaan in Den Haag en dat tijdens tussenuren ze in principe niet het schoolterrein mogen verlaten 	In de Bogaard
	<ul style="list-style-type: none"> * Sfeer op school is belangrijk * Verzuim onder leraren zorgt voor meer schoolverzuim leerlingen * Doordat veel scholieren niet uit Rijswijk komen, is vertegenwoordiging en doorstroming naar de Jongerenraad niet vanzelfsprekend 	Jongerenraad
	<ul style="list-style-type: none"> * Het leerlingenbestand is in Rijswijk niet echt groot. Het zoeken van een andere school voor (weggepeste / weggestuurde) kinderen is lastig * Het is belangrijk dat leerlingen met problemen op tijd worden gesignaleerd en dat dit vroegtijdig wordt doorgegeven aan de leerplichtambtenaar 	Leerplicht
	<ul style="list-style-type: none"> * Hangjongeren (bierflesjes / condooms) bij scholen is met name bij het BO, VO-scholen sluiten hun terrein af 	Gemeente
3.	Wat doet u zelf aan de oplossing?	
	<ul style="list-style-type: none"> * Een goede registratie van leerlingen 	IMC
	<ul style="list-style-type: none"> * Sterk in handhaven, verzuimaanpak, beveiliging, geautomatiseerde systemen door hier prioriteit aan te geven en personeel hier voor in te zetten * Sfeer begint in de klas, docenten krijgen een In-company-cursus van 3 jaar * Mede hierdoor is ziekteverzuim onder leraren (3,75%) heel laag 	Atlas
	<ul style="list-style-type: none"> * Buurtbemiddeling * Naschoolse activiteiten 	SWR
	<p>Houden zich bezig met:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Reguliere Halt afdoening * Halt afdoening spijbelen (preventie schooluitval): afdoening, voordat de zaak naar Justitie gaat (onlangs is een convenant ondertekend) * Het helpen opstellen van een schoolveiligheidsplan (m.n. in Den Haag) 	Halt Haaglanden
	<ul style="list-style-type: none"> * De vestigingsmanager en de schoolleiding zijn in contact in het geval er een extra bus nodig is of als er problemen zijn * Buschauffeurs krijgen trainingen hoe om te gaan met lastige situaties (bijv. overlast van jeugdigen) of deze in ieder geval te herkennen 	Connexxion / (HTM)

	* De gemeente probeert de openbare ruimte zo te beheren en/ of in te richten dat rekening gehouden wordt met veiligheidseisen (denk bijv. aan het voorkomen van donkere, enge plekken, verkeersaansluiting, etc.)	Gemeente
4.	Wat moet de school doen aan de oplossing?	
	* Jongeren verantwoordelijkheid geven zorgt voor betrokkenheid, maar het moet wel een 'eerlijke' verantwoordelijkheid zijn en binnen vastgestelde kaders * School moet een <i>werkplaats</i> worden voor Bureau Jeugdzorg	IMC / Atlas
	* Uitbreiding naschoolse opvang is een idee, dit kan eventueel uitbesteed worden aan sociaal cultureel werk, extra inzet van leraren, en dus belasting van capaciteit kan zo voorkomen worden (zie ook ontwikkelingen Netwerkschool / Brede school, kan ook voor het voortgezet onderwijs (www.nizw.nl))	SWR
	* Scholen moeten beter geëquipeerd worden om een veiligheidsplan op te stellen	Halt
	* Er wordt ook gewerkt aan een soort buurtvader-project, waarbij Marokkaanse vaders een rol kunnen spelen in de surveillance in het openbaar vervoer.	Connexion
	* Om vertegenwoordiging van de Jongerenraad te vergroten kan in contact worden getreden met leerlingenraden (vertakken)	Jongerenraad
	* Belangrijk is een veilig klimaat op school. Rust en een respectvolle manier van aanspreken helpt hierbij	Leerplicht
	Andere ideeën voor oplossingen zijn: * SMS-alert bij schoolverzuim * v.w.b. de bushalte Atlas kan gedacht worden om oudere leerlingen zelf te laten surveilleren * Stichting Bouwresearch heeft een voorbeeldplan om ook bij ontwerp (binnen- en buitenruimte) rekening te houden met eventuele problematische situaties	Steinmetz

3. Belang van een keurmerk

Scholen willen aantonen dat ze veilig zijn. Ouders nemen dit mee bij de keuze voor een school hun kinderen.

Wethouder Bolte geeft aan dat er al veel gebeurt. Het instellen van een keurmerk stelt een school in de gelegenheid dit concreet te communiceren.

Inbreng van de politie en Bureau jeugdzorg wordt nog gemist, evenals GGD en Florence (maatschappelijk werk). Hier zal een aparte afspraak voor worden gemaakt. Overigens willen de scholen aangeven dat de samenwerking met politie naar behoren is.

(noot: daarnaast worden voor de extra bijeenkomst ook een vertegenwoordiger van De Jutters en Stichting Jeugdformaat benaderd)

4. Volgende vergaderdata

De volgende keer zal op advies van Steinmetz tevens Chris Veerman worden uitgenodigd van het Samenwerkingsverband Zuid-Holland West. De uitnodiging voor deze vervolgbijeenkomst zult u binnenkort ontvangen.

Verslag klankbordgroep VRIS 2 november 2006 gemeente Rijswijk

aanwezig

Atlas Onderwijsgroep (Rolf de Jong);
Politie (Paul Kattestaart); Stichting
Florence (Ineke van Geenen); De
Jutters, afdeling Preventie (Theo
Mahieu); Steinmetz (Carl Steinmetz);
Gem. Rijswijk (Jos Bolte vz, Ilonka
Nagy, Gerda van den Akker, Mark
Kraakman vsl).

afwezig

IMC; Bureau Jeugdzorg;
Jeugdformaat; GGD-ZHW; DSP-
groep.

ter kennisname aan

betreft

Verslag extra klankbordgroep Veiligheid Rond en In School

datum

2 november 2006

agendapunt

actie door/realisatie vóór

1. Opening en mededelingen

Voorzitter Bolte heet de aanwezigen van harte welkom. Alvorens er een voorstelronde gehouden wordt, schetst de voorzitter de aanleiding voor dit extra ingelaste overleg van de klankbordgroep. Reden hiervoor was het ontbreken van de jeugdzorgpartners gedurende de eerste klankbordgroepontmoeting. Bureau Jeugdzorg, Jeugdformaat en GGD-ZHW moeten helaas opnieuw verstek laten gaan. Op het gemeentelijke verzoek om een schriftelijke bijdrage van deze drie instanties hebben BJZ en Jeugdformaat inmiddels kortgeleden gehoor gegeven.

2. Verslag eerste klankbordgroepontmoeting

Carl Steinmetz van SAO vraagt of dit verslag aan alle instanties is verstrekt zodat afwezigen ook kunnen reageren. Gerda van den Akker geeft aan dat dit gebeurd is en dat naar aanleiding hiervan enkele reacties zijn ontvangen. Ineke van Geenen betwijfelt of de klachten over de terugtrekkende beweging uit de scholen van Bureau Jeugdzorg zoals dit in het verslag te lezen valt gerechtvaardigd zijn, aangezien het hier over taken handelt die aan de lokale zorg zijn voorbehouden. Haar vraag is of het wel zo is dat zowel de frontoffice als de tweede/derde lijn op de school zelf aanwezig moeten zijn. Dat laat onverlet dat de toegangspoort naar deze tweede/derdelijns instanties in haar ogen wel laagdrempelig in school gesitueerd moet zijn.

Gerda van den Akker meldt als hoofdlijn van het aangedragen stuk door Bureau Jeugdzorg dat deze geen terugtrekkende beweging maakt, maar een concentratie op hoofdtaken heeft doorgevoerd zoals wettelijk is bepaald.

Zij filtert uit het aangedragen stuk van Jeugdformaat dat de reden van het niet langer op school uitvoeren van activiteiten is ingegeven door het feit dat de scholen geen ruimte kunnen of willen bieden voor activiteiten. Rolf de Jong bestrijdt dit ten eerste voor wat de Rijswijkse VO-scholen betreft. Gerda van den Akker, nogmaals resumerend uit het stuk van Jeugdformaat, meldt dat zulks wel het geval was voor niet-Rijswijkse VO-scholen. Bovendien stelt Jeugdformaat dat volgens het Stadsgewest het groepsaanbod zoals dat georganiseerd werd niet langer legitiem was vanuit de optiek van de individuele indicatie. In dat kader maakt spreekster kenbaar dat Chris Veerman van het Samenwerkingsverband ZHW en wethouder Bolte in zijn functie als vertegenwoordiger van het Stadsgewest Haaglanden hebben kortgesloten deze problematiek op verschillende locaties kenbaar te maken. Theo Mahieu stelt dat Jeugdformaat dit aanbod wettelijk niet zonder indicatiestelling kan aanbieden. Daarop meldt Rolf de Jong dat die indicatiestelling weldegelijk geschiedt en hij is daar ook tevreden over. Hij maakt daarbij duidelijk dat niet de uitvoering door de medewerkers maar de organisatie van Bureau Jeugdzorg hem ontevreden stemt.

3. Keurmerk Veilige school

Carl Steinmetz (SAO) meldt dat het toewerken naar een keurmerk Veilige School gebeurt op initiatief van de gemeente Rijswijk. SAO en de DSP-groep zijn de externe partijen die dit project zullen uitvoeren. Daarbij wordt de veiligheid van de school zo breed mogelijk benaderd, zowel kijkend naar de fysieke als de sociale veiligheid. De scholen en instanties die direct of indirect met scholen te maken hebben, kunnen daarbij aangeven wat belangrijke determinanten zijn van onveiligheid in en om de school. De acties van de scholen moeten daarin worden belicht, maar ook moet worden bekeken wat er tot op heden onvoldoende voor het voetlicht is gekomen. Als de inventarisatie is afgerond zullen SAO en DSP-groep¹ de problemen inzichtelijk maken en een advies voor het werken naar een veilige school formuleren. Daarin zal ook de stem van de scholieren zelf gehoord worden.

4. Probleemsignalering en oplossingen

Instanties opperen de ervaren problemen en mogelijke oplossingen grofweg aan de hand van een aantal centrale vragen: 'Welke problemen ziet u bij uw klanten mbt scholen? Geef daarvan een concreet voorbeeld'. Daarnaast oplossingsgerelateerd: 'Wat doet de instantie zelf ter oplossing van de gemelde problematiek?' en 'Wat zou de school in de ogen van de instantie hieraan moeten doen?'.

¹ De DSP-groep verricht de schouwingen van de scholen.

Stichting Florence; Ineke van Geenen:

Rode draad is dat de problematiek bij jeugdigen in haar ogen te veel uitvergroet wordt. Door structuurverandering in de jeugdzorg is Bureau Jeugdzorg naar de tweede lijn verschoven. Dit heeft als negatief neveneffect gehad dat de jeugd meer geproblematiseerd wordt en ook als zodanig wordt benaderd. Jeugdigen moeten weer als gezonde kinderen/personen beschouwd worden en licht probleemgedrag moet gezien worden als regulier opgroeigedrag.

Slechts een zeer klein gedeelte van de jongeren heeft problemen. Die jongeren worden via de ZAT's aangedragen. Duidelijk is dat het kleine deel dat problemen veroorzaakt juist de crux is voor de school. Problemen als armoede van de ouders en echtscheidingen worden door Florence waargenomen en aangepakt door vroegtijdig interveniëren middels de hulpverlening op school. Hier ligt een belangrijke taak voor de school gecombineerd met het maatschappelijk werk dat als poort naar de hulpverlening fungeert.

De rol van de school (counselors & mentoren) in het signaleren van problemen is evident, maar de school kan hierin niet eigenstandig opereren. De reden hiervoor is tweeledig: mentoren schieten tekort wat specifieke deskundigheid betreft en hebben daarnaast niet zoveel ingangen als de maatschappelijk werker heeft. Een knelpunt dat volmondig wordt erkend is het feit dat de intake van het schoolmaatschappelijk werk door Bureau Jeugdzorg wordt herhaald en daarbij ook nog eens niet geheel dezelfde is. Ditzelfde geldt voor het Knooppunt. Volmondig wordt door de aanwezigen de opvatting van één kinddossier en één uniforme intake onderschreven.

De Jutters, afdeling preventie; Theo Mahieu:

De afdeling preventie van De Jutters richt zich op beginnende problematiek. In dat kader worden voornamelijk de kinderen van het PO en de brugklas van het VO belicht waarbij de problematiek nog niet is geopenbaard, maar wel een verhoogd risico valt waar te nemen. Daarbij bijvoorbeeld denkend aan kinderen van drugsverslaafde ouders of met psychiatrische problemen (KIP-kinderen).

De Jutters werkt met Evidence Based programma's dicht op de vindplaats, maar is terughoudend om deze direct in de scholen in te zetten. Partijen die dicht op de doelgroep zitten worden hierbij betrokken, omdat anders de psychiatrie te dicht op het kind zit. Training van SMW'ers en/of mentoren behoort tot de mogelijkheden van De Jutters. Ook in Rijswijk is deze stap te zetten middels workshops op scholen, al is De Jutters in Rijswijk nog niet actief. Deze vorm van training valt onder de WMO en behoeft derhalve geen indicatietraject. Dit is bijzonder aangezien De Jutters een centrum is voor geïndiceerde jeugdzorg. Het feit dat de afdeling preventie zich voornamelijk richt op de gemeente Den Haag wordt door De Jutters in deze niet gedeeld. Het capaciteitsprobleem is hier aan de orde en niet het probleem dat er onvoldoende over de gemeentegrenzen wordt gekeken. Samenwerking met andere GGZ-partners in het geval van deze workshops is zeer wel denkbaar. Hier wordt door de aanwezigen positief op gereageerd.

Politie; Paul Kattestaart:

De politie opereert kort in de lijn naar scholen toe middels het plaats nemen in het zorgnetwerk en de verschillende ZAT's. Problemen die de politie signaleert zijn niet specifiek aan de school te liëren, zoals geweld- en vermogensdelicten. Preventie hierin wordt wel als belangrijk ervaren en dit ligt eerst en vooral bij de scholen zelf. De politie opereert dus voornamelijk reactief in deze. Langslepende vetes als in andere gemeenten voorkomen worden nauwelijks gezien, mede doordat de scholen adequate interventies plegen middels leerlingbemiddeling / mediation. Incidenten die op scholen ontstaan zijn meestal afkomstig uit thuissituaties. Ook belangrijk op dit terrein zijn problemen die vanaf andere scholen afkomen, zoals het Terra-college.

Verder onderschrijft de politie de rode draad zoals door Florence geopperd, namelijk een overtrokken uitvergroting van problematiek. Van verharding in het geweld is geen sprake; het geweld wordt wel anders gedefinieerd en benaderd.

5. Afsluiting

Voorzitter Bolte meldt dat in januari 2007 een vervolgonthoeting zal plaats vinden waarbij de leden van de klankbordgroep en de stuurgroep aanwezig zullen zijn om de conceptrapportage van Steinmetz te bespreken. Toegezegd wordt ruimschoots voorafgaand aan dit overleg de datum kenbaar te maken.

Niets verder aan de orde zijnde bedankt de voorzitter de aanwezigen voor hun bijdrage en sluit de bijeenkomst af.

Steinmetz
advies & opleiding

Deel 5:

De belangrijkste conclusies over prestatie eisen voor het realiseren van een keurmerk VRIS bij de Rijswijkse VO scholen

Dr. Carl H.D. Steinmetz (STEINMETZ advies & opleiding)

DSP-groep BV:

Drs. Paul van Soomeren

Drs. Nicole Smit

Drs Sander Flight

Drs Sjoerd Boersma

Drs. Willemijn Roorda

Amsterdam, 3 april 2007

Dit onderzoek is de afronding van stap 1 van het verwerven van een keurmerk Veilig Rond en In school van het Rijswijkse VO (= voortgezet onderwijs).

De Rijswijkse VO scholen die hebben meegedaan zijn:
Van Vredenburg College
Rijswijks Lyceum
IMC – BE locatie
IMC – HR locatie
IMC – GV locatie
Gereformeerde Scholengroep Randstad (vestiging Rijswijk)

Het onderzoek bestaat uit de volgende delen:

Deel 1: VRIS aankaarten in schoollocatie werkgroepen van leerlingen, personeel en ouders.

Deel 2: Schoolgebouwen schouwen op veiligheidsrisico's.

Deel 3: Uitvoeren van een veiligheidsonderzoek onder leerlingen en personeel (= IRIS monitor).

Deel 4: Veiligheidsrisico's in kaart gebracht door de instanties die scholen ondersteunen.

Deze onderzoeken bij het gebouw, leerlingen, personeel, ouders en partner instanties die de school ondersteunen, hebben een groot aantal concrete verbeterpunten opgeleverd die bij invoering daarvan de veiligheid in en rond de school (VRIS) ten goede komen. Om een keurmerk te behalen is een belangrijke volgende stap het omzetten van verbeterpunten in prestatie eisen opdat de verbetering niet eenmalig is maar een langerdurende werking heeft.

1 Het Rijswijkse VO en de VRIS veiligheidsprestatie eisen

Hieronder wordt een korte schets gegeven van de stand van zaken met het behalen van een keurmerk VRIS door het Rijswijkse VO.

Pas als de veiligheid prestatie eisen per schoollocatie geformuleerd zijn en ook zijn ingevoerd, kan een schoollocatie de eerste ster krijgen van het keurmerk VRIS (veilig rond en in school).

Datzelfde geldt voor de regierol van de gemeente Rijswijk. Ook voor de regierol moeten harde prestatie eisen worden geformuleerd voordat de gemeente Rijswijk een ster VRIS kan behalen. Dus als de veiligheidsprestatie eisen door de gemeente Rijswijk zijn geformuleerd en zijn ingevoerd, kan de gemeente Rijswijk een ster krijgen voor haar deel als regisseur van het keurmerk VRIS.

Mogelijke prestatie eisen voor de rol van de gemeente Rijswijk als veiligheidsregisseur van Veilig In en Rond School zijn (denk aan de gewenste opbrengsten van de klankbordgroepen):

- ✚ Een goede vervoersregeling voor leerlingen (afgestemd met start en uitgaansroosters van scholen)
- ✚ Veiligheid op de routes van en naar school (inclusief de opstap en afstaphaltes bij trams en bussen)
- ✚ Veiligheid (= veilige openbare orde) in de directe omgeving van school
- ✚ Adequate en veilige zorg voor zorgleerlingen (denk aan een heldere afstemming qua werkzaamheden tussen het schoolmaatschappelijk werk, het bureau jeugdzorg en de jeugd GGZ).
- ✚ Goede naschoolse opvang en mogelijkheden om huiswerk te maken (afstemming tussen scholen en welzijnswerk)
- ✚ Veilig winkelen door scholieren.

Bovenstaande prestatie eisen moet het VO samen met de gemeente Rijswijk en de te regisseren partners/ instellingen die de school ondersteunen, uitvoeren. Zowel de prestatie eisen waar het VO zelf verantwoordelijk voor is en waar de gemeente Rijswijk als veiligheidsregisseur verantwoordelijk voor is, moeten nog worden geformuleerd en dus ook worden ingevoerd.

De gemeente Rijswijk heeft op 30 mei met de stuurgroep en klankbordgroep een bijeenkomst gepland waar wordt vastgelegd aan welke prestatie eisen scholen en de gemeente Rijswijk gaan voldoen.

2 De te volgen procedure bij het behalen van een VRIS ster

Via onderzoek (= stap 1) en draagvlak is een aanvang gemaakt met het in kaart brengen welke prestatie eisen hard nodig zijn om de school veilig te maken (Veilig Rond en In School).

Via het vervolg (= stap 2) gaan scholen en gemeente daadwerkelijk de prestatie eisen formuleren en invoeren. Pas daarna krijgt school (= schoollocatie) en gemeente de eerste ster van het keurmerk VRIS.

Hieronder staan de uitkomsten per onderzoeksdeel (= uitvoering stap 1).

2.1 Deel I de werkgroepen

De belangrijkste uitkomsten zijn:

1. Zowel leerlingen als personeelsleden willen ieder voor zich verantwoordelijkheid op zich nemen voor de veiligheid in en rond school.
2. De werkgroepen zijn bereid het proces van formuleren van veiligheidsprestatie eisen en het invoeren daarvan op zich te nemen. De werkgroepen zijn daarbij als het ware de adviseur van de schooldirectie en ook de “handen en voeten” bij het invoeren van de veiligheidsprestatie eisen.
3. Op alle locaties van de scholen willen de werkgroepen de volgende VRIS prestatie eisen invoeren: het hart (de veiligheid beleidscyclus) en de steel (de wettelijke eisen)
4. Noodzakelijk zijn daarnaast veiligheidsprestatie eisen op het gebied van toezicht op plaatsen, zoals entree, toiletgroepen, kluisjes, gangen, hallen, schoolplein enz.
5. Met de thema's waar de gemeente Rijswijk aandacht voor heeft gevraagd, namelijk radicaliseren en terrorisme, jongeren emancipatie en de negatieve zijde van ICT & communicatie, moeten de Rijswijkse scholen nog meer ervaring opdoen.

2.2 Deel II schouwen van de school locaties

De belangrijkste uitkomsten zijn:

1. De IMC scholen kampen met achterstallig onderhoud. Daar wordt nu weinig aan gedaan omdat de drie gebouwen verhuizen naar het gebouw van de Technische Hogeschool aan de Kleiweg.
2. Renovatie en “nieuwbouw” van scholen moet vooraf op VRIS worden doorgelicht. Zo bespaart de school flink wat kosten. Immers veiligheid realiseren in de bouwfase is goedkoper dan achteraf als het gebouw er eenmaal staat.
3. Per locatie van de Rijswijkse VO scholen zullen prestatie eisen moeten worden geformuleerd die betrekking hebben op toegangscontrole, terrein afscheiding, camera's en verstopplekken enz.
4. Datzelfde geldt voor de beveiliging van eigendommen, de routes van en naar school, het openbaar vervoer en oversteken. Deze prestatie eisen sluiten aan bij wat de scholen reeds doen aan beveiliging. Verstandig is om de bestaande praktijk vast te leggen in prestatie eisen opdat de bestaande praktijk niet verloren gaat.

2.3 Deel III Feiten en meningen over incidenten en schoolklimaat: leerlingen en personeel van het Rijswijkse voortgezet onderwijs

De belangrijkste uitkomsten zijn:

1. Kleine criminaliteit komt veel voor in het Rijswijkse voortgezet onderwijs. Een prestatie eis zou zich moeten richten op het terugdringen hiervan.
2. Bij 60% van de incidenten die leerlingen plegen doet de school volgens de leerlingen niks. 20% van de personeelsleden praat niet met anderen over haar slachtofferervaringen. Een prestatie eis gericht op de aanpak van incidenten lijkt hard nodig voor het Rijswijkse VO.
3. Meer aandacht zou moeten uitgaan naar het rendement van de veiligheidsmaatregelen. Docenten vinden het rendement van de veiligheidsmaatregelen 100% en leerlingen hebben een genuanceerd oordeel. Hun oordeel over het rendement varieert van 25% tot en met 85%. Deze aandacht zou moeten worden omgezet in een prestatie eis.
4. Meer aandacht zou er in het Rijswijkse VO moeten worden besteed aan het belonen van goed gedrag. Hoe goed gedrag beloont wordt, zou in een prestatie eis moeten worden omgezet. Dat komt zeker ook ten goede van het schoolklimaat en jongeren emancipatie.
5. De school zou structureel meer verantwoordelijkheid moeten leggen bij leerlingen. Die structurele verantwoordelijkheid kan gericht zijn op de lessen en de organisatie daarvan en ook op de sfeer en identiteitsbepalende zaken op school. Ook dit zou kunnen worden omgezet in een prestatie eis.
6. Structureel aandacht schenken aan zowel radicaliseren & terrorisme en de negatieve zijde van ICT & communicatie. Deze structurele aandacht omzetten in een prestatie eis.